

ZPRÁVA Z KONFERENCE ECER 2008 OD VYUČOVÁNÍ K UČENÍ?

Výroční konferenci ECER (Evropská konference o pedagogickém výzkumu) Evropské asociace pedagogického výzkumu (EERA) hostila ve dnech 8. – 12. září 2008 univerzita ve Švédském Göteborgu. Téma konference – *Od vyučování k učení?* [*From teaching to learning?*] – reflektuje hlavní tematický akcent konference, jenž spočívá na vztahu vyučování a učení, a implikuje posun od vyučování k učení v dynamickém kontextu. Tento posun může být vnímán v mnoha rovinách, mimo jiné v rovině vzdělávací politiky jako změna evaluačního akcentu, v rovině řízení vzdělávání a moderních teorií autoregulace učení, v rovině kurikula jako napětí mezi kurikulem projektovaným a realizovaným či v rovině dopadů moderních technologií do edukačního procesu. Takto široce pojaté téma přilákalo více než 880 referujících ze všech evropských a mnoha dalších zemí, kteří prezentovali více než 1500 příspěvků.

Konferenci předcházela prekonference, na které byl dán prostor především studentům doktorských studijních programů a jejich čerstvým absolventům. Pro účastníky prekonference byly připraveny dva referáty (jeden věnovaný kauzalitě v pedagogickém výzkumu, druhý možnostem studia na zahraničních univerzitách) a několik workshopů (např. o průběhu obhajob disertačních prací, které si studenti mohli vyzkoušet). V rámci prekonference bylo prezentováno sedm posterů, v sekcích vystoupilo přes 150 účastníků s projekty nebo výsledky svých disertačních prací.

V rámci hlavní konference zazněly čtyři plenární referáty. Prof. Ference Marton se v referátu *Learning to tell apart* [*Učit se rozlišovat*] věnoval paradoxu, který nazýval „doktrína stejnosti“, jenž vyvstává, pokud přijmeme názor, že učení vždy probíhá v konkrétní komplexní sociální situaci, a zároveň věříme, že výchova a vzdělávání připravuje jedince na nové a neznámé situace v budoucnosti. Podle prof. Martona tak nezbytnou součástí učení se je učení rozpoznávat, v čem se liší jednotlivé (známé a neznámé) situace. Prof. Sharon Josie Gewirtz ve svém referátu nabídla přehled současných diskurzů o učení (celoživotní učení, e-learning, učící se společnost, učící se organizace, apod.). Vymezila dvě volné kategorie těchto diskurzů: *Žijeme, abychom se učili* [*Living to learn*] a *Učíme se, abychom žili* [*Learning to live*], a nabídla kritickou analýzu konkrétních příkladů. Prof. Hanele Niemi představila hlavní výsledky finského národního výzkumného programu *Život jako učení se* [*Life as learning*]. Zároveň sledovala proměny v chápání konceptů jako „znalost“, „učení“ či „učební prostředí“. Prof. Benő Csapó přednesl referát *Integrating recent development in educational evaluation: Formative, longitudinal and online assessments* [*Integrovaní současných vývojových trendů evaluace ve vzdělávání: formativní, longitudinální a on-line hodnocení*]. Věnoval se v něm posunu akcentu ve výzkumech pedagogické evaluace od mezinárodních a národních studií, jež si kladly za cíl hledat argumenty pro intervence na úrovni vzdělávací politiky, k výzkumu procesů, jež se odehrávají ve školní třídě. Zaměřil se na tři významné výzkumné oblasti v současné

pedagogické evaluaci: posun od sumativního k formativnímu hodnocení, posun od studií zaměřených na populace studentů k případovým studiím a rozvoj informačních a komunikačních technologií, které umožňují snadnější sběr a analýzu dat i účinnější komunikaci výsledků.

Jednání v sekcích je tradičně organizováno do 27 sekcí – podle zájmových skupin (networks) v rámci EERA. Jednotlivé skupiny se věnují důležitým tématům v pedagogickém výzkumu, jako např. kurikulu, inkluzivnímu vzdělávání, vzdělávání dětí z rizikových skupin, spravedlivosti ve vzdělávání, hodnocení studentů, výzkumu učitelského vzdělávání, dalšímu vzdělávání učitelů, efektivnosti vzdělávacích systémů, knihovnám, filosofii ve vzdělávání, ICT, etnografickému výzkumu, výzkumu vzdělávání na vyšších stupních, vzdělávací politice, výzkumu práv dětí, managementu a didaktice (podrobněji na www.eera-ecer.eu/networks).

Na konferenci bylo přihlášeno i 25 odborníků z České republiky. Pracovníci Pedagogické fakulty UK se věnovali problematice spravedlivosti (David Greger, Markéta Levínská, Irena Smetáčková), tematice evaluace škol (Karel Starý, Martin Chvátal), profesnímu vývoji učitelů (Karolína Marková, Jana Stará) a evaluaci klíčových kompetencí ve výuce chemie (Svatava Janoušková ve spolupráci s Michaelou Frýzkovou z Přírodovědecké fakulty UK). Pracovníci Pedagogické fakulty Palackého univerzity v Olomouci vystoupili v rámci prekonference i hlavní konference s příspěvky k otázkám kurikula (Jana Vašátková, Michaela Prášilová, Anna Šlégrová). Odborníci z Filozofické fakulty MU prezentovali příspěvky o školách v kontextu regionálních komunit (Kateřina Trnková, Dana Knotová), o učení při pracovišti (Petr Novotný, Zuzana Šimberová), o profesní kariéře třídních učitelů (Milan Pol, Lenka Hloušková, Petr Novotný, Martin Sedláček) a o moderních technologiích ve výuce (Jiří Zounek, Klára Šedová). Pracovníci Pedagogické fakulty MU (Tomáš Janík, Petr Najvar, Veronika Najvarová) ve spolupráci s Marcelou Janíkovou z Fakulty sportovních studií MU prezentovali vybrané výsledky projektu CPV videostudie.

V roce 2009 bude výroční konferenci Evropské asociace pedagogického výzkumu hostit univerzita ve Vídni. Od roku 1998, kdy se výroční konference EERA konala ve slovinské Lublani, neměli čeští odborníci příležitost prezentovat český pedagogický výzkum na tak významném a rozsáhlém vědeckém fóru tak blízko za hranicemi České republiky. Nezbyvá než doufat, že se vídeňský ECER 2009 bude těšit důstojné návštěvě českých pedagogických výzkumníků.

Veronika a Petr Najvarovi